
2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen alle risico's waarvoor geen bijzondere maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn op de financiële positie van de gemeente en de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal Weerstandsvermogen. Die verhouding geeft de mate aan, waarin de gemeente in staat is om tegenvallers op te vangen zonder directe nadelige effecten voor het voorzieningenniveau of verhoging van de lasten voor de burger. Een weerstandsvermogen van 100% geeft aan dat de gemeente in staat is om alle risico's die redelijkerwijze onderkend worden aan te kunnen. Meer tegenslag heeft mogelijk een effect op het voorzieningenniveau of de lasten voor de burger. De gemeente Zoeterwoude streeft een minimaal weerstandsniveau na van 140 tot 150%

Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt onderscheiden in een incidenteel en een structureel deel.

De incidentele weerstandscapaciteit is bedoeld voor risico's die zich eenmalig voordoen zoals bijvoorbeeld een calamiteit. De weerstand hiertegen bestaat uit de direct beschikbare Algemene reserve, de Bestemmingsreserves, de begrotingspost Onvoorzien en eventuele stille reserves, zoals bijvoorbeeld overwaarde op vastgoed of andere waardevertegenwoordigende goederen die niet in de balans zijn opgenomen. De stille reserve zijn niet in beeld gebracht en worden als pro memorie (PM) geraamd. Het speelt bij de berekening van het weerstandsvermogen geen rol.

De structurele weerstandscapaciteit is voor risico's die zich gedurende lagere tijd voordoen zoals bijvoorbeeld een economische crisis. De weerstand hiertegen bestaat vooral uit de mogelijkheid van toekomstige bezuinigingsmogelijkheden en de mogelijkheid om inkomsten uit belasting te verhogen. Het structurele deel is vaak afhankelijk van politieke beleidswijzigingen en wordt in de weerstandsberekeningen niet meegenomen.

Risicomanagement

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. De gemeente wil risico's die zij loopt zoveel mogelijk beheersen door ze structureel en op systematische wijze te herkennen, te analyseren, te beoordelen en daar waar mogelijk passende beheersmaatregelen te treffen.

Om de risico's in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. In onderstaande overzicht zijn de grootste risico's gepresenteerd met de hoogste risicodreiging.

De 10 grootste risico's

Risico (incl.gevolg)	Beheers- maatregel	Kans	Financieel gevolg (max) in €	Invloed
1 - Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg:	Financieel -	25%	7.400.000	55.56%
2 - Voormalige dienstwoning in Landelijk Gebied	Financieel -	50%	1.100.000	16.41%
3 - Verstrekte garantstellingen voor leningen aan diverse instellingen, kunnen niet (volledig) worden afgelost.	Financieel -	10%	2.686.460	8.20%
4 - Zwethof:	Financieel -	25%	1.000.000	7.56%
5 - Algemene Uitkering:	Financieel -	50%	400.000	6.12%
6 - Niet geïdentificeerde en niet gekwantificeerde risico's:	Financieel -	10%	956.150	2.90%
7 - Kleine organisatie:	Financieel -	25%	200.000	1.53%
8 - Samenwerkingsverbanden:	Financieel -	50%	50.000	0.75%
9 - Datalek	Financieel -	10%	200.000	0.59%
10 - Bodemvervuiling:	Financieel -	25%	50.000	0.38%
Totaal grote risico's			14.042.610	
Overige risico's			0	
Totaal alle risico's			14.042.610	

Toelichting op de risico's

1. Debiteurenpositie Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg

Wij hebben op de Ontwikkelingsmaatschappij Meerburg nog een vordering van ruim 4,4 miljoen euro aan nog niet betaalde rekeningen over de afgelopen jaren. In overleg met de andere aandeelhouder van OMM, BNG-gebiedsontwikkeling wordt de financiële situatie van OMM nauwgezet in de gaten gehouden. Desalniettemin bestaat er een risico dat een deel van de vordering niet kan worden voldaan uit de exploitatie van de maatschappij.

Daarnaast hebben wij een lening uitstaan waarvan de hoofdsom 8 miljoen euro is. Medio 2017 was een bedrag van 3 miljoen euro nog niet afgelost uit grondverkoop. Daarmee is de vordering op OMM 7,4 miljoen euro groot. Wel zijn wij in overleg met alle bij OMM betrokken partijen om te komen tot een nieuwe vorm van financiering van de onderneming. In dat arrangement is voorzien dat OMM een financieringsovereenkomst aangaat bij een bank waarbij alle schuldeisers, waaronder de gemeente worden afbetaald ten laste van het krediet. Daartegenover staat een garantstelling van de aandeelhouders van OMM, te weten de gemeente en BNG-gebiedsontwikkeling. Voor het risico van de garantstelling hebben wij dan wel de hypothecaire zekerheid van het grondbezit van OMM. Wij streven ernaar de overleggen nog in 2017 af te ronden. Tot die tijd blijft het risico bestaan. Daarnaast heeft onze medeaandeelhouder BNG-GO een procedure tegen ons aangespannen voor het Nederlands Arbitrage Instituut (NAI). De eis van BNG-GO is nog niet geformuleerd.

2. Dienstwoning Landelijk gebied

Het gaat hierbij om een zaak waarin de gemeente in 1990 een toezegging niet is nagekomen om een voormalige dienstwoning met de bestemming Woondoeleinden op te nemen in het toenmalige ontwerpbestemmingsplan Landelijk Gebied. Het gerechtshof heeft medio 2017 een verklaring voor recht gegeven dat de gemeente daarmee onrechtmatig heeft gehandeld jegens betrokkene.

Het hof spreekt zich niet uit over de hoogte van de aan de betrokkene ontnomen kans op verwezenlijking van zijn plannen, en ook niet over de hoogte van de eventuele schade. Voor een uitspraak hierover moet hij zich tot de rechtbank wenden in een schadestaatprocedure.

Voorafgaand aan een eventuele procedure wordt op dit moment onderzocht of een minnelijke regeling getroffen kan worden. De wederpartij gaat daarbij uit van een schikkingsbedrag van 1,1 miljoen euro. Vooralsnog zijn wij daar niet op ingegaan.

3. Versterkte garantstellingen en uitgeleend geld aan instellingen

De gemeente staat voor bijna 2,7 miljoen euro garant voor leningen voor woningbouw en zorginstellingen. In een aantal gevallen is er hypothecaire zekerheid. Het risico dat de instellingen niet aan hun verplichtingen kan voldoen is niet groot maar wel aanwezig.

4. Zwethof

De grondexploitatie Zwethof ligt al een aantal jaren stil wegens problemen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling. De boekwaarde op de balans is op dit moment 1,4 miljoen euro. In het meest negatieve scenario wordt de ontwikkeling stopgezet en moet de grond verkocht worden met een agrarische bestemming. De opbrengst daarvan wordt ingeschat op 0,4 miljoen euro. Daardoor is een bedrag van 1 miljoen euro als risico aangemerkt.

De werkelijkheid is dat wij op dit moment in een vergevorderd stadium zijn met de projectontwikkelaar over de verdere exploitatie van het gebied. Er is alle reden om te veronderstellen dat het project spoedig kan worden opgestart en dat de resultaten van de exploitatie voldoende zullen zijn om de boekwaarde van de balans goed te maken.

Daarmee is het waarschijnlijk de laatste keer dat het project Zwethof als risico wordt aangemerkt.

5. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Elke gemeente is in hoge mate afhankelijk van de uitkering uit het gemeentefonds. Wij kunnen daarop geen invloed uitoefenen. Uit het verleden hebben wij ervaringen met soms flinke mutaties die zowel positief als negatief kunnen uitpakken. Uit oogpunt van risico hebben wij een bedrag van € 100.000 gedurende de begrotingsperiode van 4 jaar ingeschat als risico.

6. Niet geïdentificeerde en niet gekwantificeerde risico's

Wij onderkennen het probleem dat het in sommige gevallen erg lastig is om risico's adequaat te herkennen op op waarde te schatten. Op basis van die beperking is een aan de omzet gerelateerd bedrag opgenomen aan onbekende risico's.

7. Kleine organisatie

Zoeterwoude is een kleine organisatie. Dat brengt veel kansen met zich, maar er zijn ook risico's aan verbonden. Deze risico's kunnen extern zijn door bijvoorbeeld een faillissement van een bedrijf in de gemeente waardoor een bovengemiddeld beroep wordt gedaan op sociale voorzieningen of een schadeclaim. Voor een grote gemeente zijn deze risico's makkelijker te dragen dan voor een kleine gemeente.

Het kan ook gaan om interne risico's zoals bijvoorbeeld het niet volledig kunnen doorvoeren van functiescheiding of kwetsbaarheid omdat een aantal personeelsleden lastig direct te vervangen zijn.

8. Samenwerkingsverbanden

Zoeterwoude werkt in toenemende mate samen met andere gemeenten en instanties zoals bijvoorbeeld de gemeenten in de Leidse regio en diverse gemeenschappelijke regelingen. Uit financieel oogpunt en continuering van de dienstverlening is de samenwerking een kans maar samenwerken kan ook een bedreiging zijn. Door de afhankelijkheid en beperking van de invloed kan het ook kostenverhogend werken. Mogelijk wordt Zoeterwoude geconfronteerd met keuzes die wij zelfstandig niet hadden gemaakt. In deze zin kan samenwerking een risico vormen.

9. Datalekken

Datalekken zijn een nieuw onderkend risico. Op basis van wetgeving zijn organisaties verplicht de lekkage van data of persoonsgevoelige gegevens te melden aan de Autoriteit Privacy. Datalekken kunnen zich voordoen doordat systemen bewust worden gehackt of doordat gegevens in handen van derden komen door onvoorzichtigheid van medewerkers, zoals verlies van gegevensdragers, het versturen van informatie naar verkeerde personen of andere oorzaken.

In die gevallen zijn wij verplicht het datalek te melden bij de personen waarvan data is gelekt en bij de Autoriteit Privacy. Als wij daar nalatig in zijn of als er onvoldoende maatregelen worden getroffen om de gevolgen te beperken of indien datalekken bij herhaling voorkomen dan kan de autoriteit een boete opleggen die kan oplopen tot maximaal € 800.000.

Omdat wij zelf ook een groot belang hebben bij zorgvuldig databeheer en indien het onverhoopt toch is voorgekomen, bij adequate beperking van de schade, schatten wij de kans op een boete gering in en de kans op de maximale boete als nihil. Toch is het goed om ook in de risicoparagraaf hier aandacht aan te besteden.

10. Bodemvervuiling

Hoewel het risico van bodemvervuiling laag wordt ingeschat, hebben we het voor de volledigheid toch als risico opgenomen. Er zijn ons op dit moment geen locaties binnen de gemeente bekend waarvoor een verdenking van bodemverontreiniging bestaat. Toch is het niet verantwoord om het risico geheel uit te sluiten.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door alle risico's waarvoor geen of onvoldoende beheersmaatregelen kunnen worden getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Op basis van de onderkende risico's is een simulatie uitgevoerd, omdat het reserveren van het maximale bedrag van € 14.042.610 voor alle risico's niet nodig is. Het is niet waarschijnlijk dat risico's zich allemaal op hetzelfde moment en in hun maximale omvang zullen voordoen. Bij de simulatie is gerekend met een zekerheidspercentage van 90%. Het resultaat is dat met een benodigde weerstandscapaciteit van € 5.141.360 het voor 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt.

Onderstaande tabel bevat een overzicht van resultaten van de simulatie benodigde weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag (€)
75%	1.965.370
80%	2.696.050
85%	3.726.460
90%	5.141.360
95%	6.648.200

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit een direct beschikbaar deel en niet direct beschikbaar deel. Het niet direct beschikbare deel kan na democratische besluitvorming worden omgezet van niet direct beschikbaar weerstandsvermogen naar direct beschikbaar weerstandsvermogen.

Weerstand	Capaciteit (€) 2018	Capaciteit (€) 2019	Capaciteit (€) 2020	Capaciteit (€) 2021
Direct beschikbaar - Algemene reserve	1.679.280	1.679.280	1.731.280	1.732.710
- Beschikbare Bestemmingsreserves	4.533.630	3.898.540	3.632.860	3.520.420
Begroting: Onvoorziene lasten	43.000	45.000	45.000	46.200

Weerstand	Capaciteit (€) 2018	Capaciteit (€) 2019	Capaciteit (€) 2020	Capaciteit (€) 2021
Stille reserves	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totale weerstandscapaciteit	6.255.910	5.622.820	5.409.140	5.299.330

Toelichting op het direct beschikbare weerstandsvermogen

1. De Algemene reserve bevat op 1 januari 2018 op basis van de huidige besluitvorming een bedrag van € 1.679.280
2. Het vrije deel van de bestemmingsreserves is bepaald op basis van de stand van deze reserves op 1 januari 2018 (€ 16.330.356), met uitzondering van het saldo van de Reserves Riolering-Dorp (€ 154.348), de Reserve Huisvesting onderwijs (€ 642.378). De Reserve Nuon wordt voor een deel tot de vrije reserves gerekend, omdat een deel (€ 11.000.000) geblokkeerd is voor financiering van de exploitatie. Beschikken over dit deel van de reserves zou direct een tekort op de exploitatie veroorzaken. Derhalve is het vrije deel van de bestemmingsreserves € 4.533.630.
3. In de begroting is jaarlijks een budget beschikbaar beschikbaar voor zaken die niet konden worden voorzien bij het opstellen van de begroting en geen uitstel dulden. Het is mogelijk dit budget direct aan te wenden voor risico's.
4. De stille reserves bestaan uit bijvoorbeeld grondbezit dat niet geactiveerd is op de balans of de overwaarde van vastgoed na afschrijving etc. Omdat de hoogte van de stille reserve niet berekend is houden we deze als PM aan.

Het direct beschikbare weerstandsvermogen is op (zeer) korte termijn beschikbaar voor tegenvallers. Daarnaast is er voor echte noodgevallen nog het niet-direct beschikbare deel van het weerstandsvermogen. Dit is weerstandsvermogen wat pas beschikbaar is na besluitvorming of na het nemen van ingrijpendere maatregelen. Dit deel wordt in de berekening niet betrokken omdat daarvoor politieke besluitvorming nodig is.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te bepalen, wordt de relatie gelegd tussen de benoemde risico's en de direct beschikbare weerstandscapaciteit. Daaruit volgt de weerstandsratio:

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 6.255.910	=	122%
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 5.141.360		

Het weerstandsvermogen voor 2018 is 122% op basis van het direct beschikbare bedrag. Dat is op zich voldoende omdat de verhouding ligt boven de 100%. Op basis van onze doelstellingen zien we het weerstandsvermogen graag liggen tussen de 140% en 150%. Aan die doelstelling voldoen we nu niet. Daartegenover staat dat we er hard aan werken om de Algemene reserve op een hoger peil te brengen en het feit dat we verwachten dat een aantal risico's in de komende periode minder worden, zoals de risico's bij OMM (risico 1) en het project Zwethof (risico 4). Daardoor zal het weerstandsvermogen toenemen.

Kengetallen

Onderdeel van de Paragraaf Weerstandvermogen en risico is de toevoeging van een aantal financiële kengetallen. Op basis van de financiële kengetallen is het mogelijk een inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen zijn voorgeschreven door het ministerie en beogen de gemeenteraad inzicht te geven in de financiële gesteldheid van de gemeente en gemeenten onderling beter vergelijkbaar te maken. Het gaat om de volgende kerncijfers:

Tabel: Financiële kengetallen

	Bij begroting ultimo jaar	Normen VNG (%)			Indicatoren Zoeterwoude (%)		
		Vol doende'	'Matig'	Onvol-doende'	Rek. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
1a	Netto schuldquote	< 100%	100% - 130%	> 130%	64,3%	46,8%	125,5%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100%	100% - 130%	> 130%	35,8%	44,9%	123,5%
2	Solvabiliteitsratio	> 50%	30% - 50%	< 30%	36,1%	34,0%	29,9%
3	Grondexploitatie	Geen norm			22,2%	40,2%	48,6%
4	Structurele exploitatieruimte	> 0,6%	0% - 0,6%	0%	9,8%	1,5%	0,6%
5	Belastingcapaciteit	< 100%	100% - 120%	> 120%	116,9%	115,5%	114,4%

1 Netto schuldquote

Het kengetal "Netto schuldquote", ook wel bekend als de netto-schuld als aandeel van de inkomsten geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer vaste lasten er zijn in de vorm van rente en aflossing, waardoor een begroting minder flexibel wordt. Voor de berekening van de netto-schuldquote wordt de netto-schuld gedeeld door het totaal van de inkomsten binnen de exploitatie. Ofwel de onderhandse leningen + overige vaste schuld + kortlopende schuld + overlopende passiva -/- langlopende uitzettingen -/- kortlopende vorderingen -/- overlopende activa) / totale baten voor bestemming. Een netto-schuldquote tot 100% wordt als voldoende gezien.

Een ratio van 100% tot 130% wordt als matig beoordeeld en boven de 130% wordt de nettoschuldquote als onvoldoende beoordeeld.

Wij beoordelen de schuldquote 125,5% in 2018 als "matig". Indien de correctie van verstrekte leningen wordt toegepast (regel 1b in de tabel) dan beschouwen wij de score van 123,5% eveneens als matig.

2 Solvabiliteitsratio

De Solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen in plaats van geleend geld. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe beter de financiële positie van de gemeente. Een solvabiliteitsratio van lager dan 30% wordt als onvoldoende beoordeeld, een ratio tussen de 30% en de 50% wordt als matig beoordeeld en als de ratio boven de 50% ligt dan wordt de gemeente als voldoende solvabel beoordeeld. In dit laatste geval bestaat meer dan de helft van het vermogen van de gemeente uit eigen vermogen.

In ons geval ligt de ratio in 2018 op 29,9%. Daarmee vallen wij momenteel in de categorie "onvoldoende".

De belangrijkste reden hiervoor is de schuldpositie van OMM in het geheel. Het aandeel van de schuldpositie van OMM van 7,4 miljoen euro op het totaal aan vaste leningen 21 miljoen euro is van grote invloed. Het is onze verwachting dat de lening over maximaal een of twee jaar zal zijn afgelost. In dat geval zal de ratio naar verwachting een beduidend betere verhouding te zien geven.

---

3 Grondexploitatie

Het kengetal "Grondexploitatie" geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde van gronden) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht als de vraag naar woningen stagneert.

De ratio wordt berekend door de boekwaarde van in exploitatie genomen gronden en nog niet in exploitatie genomen gronden te delen door de totale baten in de begroting vóór bestemming. Deze norm is door het ministerie bepaald, maar de waarde ervan is relatief. Een norm bepalen voor dit kengetal is erg lastig. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen de vraag en aanbod (de "markt") van woningbouw dan wel m²-bedrijventerrein. Maatwerk is hierdoor noodzakelijk. Zo is het ook van belang hoeveel woningen of m²-bedrijventerrein zijn gepland, het type en op welke plek. Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de te verwachten marktvaart zal zijn. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt uit het berekende kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel weer of een gemeente veel van haar middelen heeft gestopt in grondexploitaties. De investeringen dienen namelijk nog terugverdiend te worden. Om vorengenoemde redenen is er geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie. Het is dus lastig te zeggen of een ratio van rond de 48,6% als goed of minder goed kan worden beschouwd. Wel kunnen we constateren dat de ratio in de jaren 2016, 2017 en 2018 iets stijgt zonder dat daar direct conclusies aan verbonden kunnen worden. In het verleden hebben we deze norm vergeleken met de uitkomsten in omliggende gemeenten maar deze waren bij het opstellen van de begroting 2018 nog niet beschikbaar.

Wel zijn de cijfers uit de jaarrekening 2016 van de omliggende gemeenten beschikbaar. Dat varieert van -2,0% voor Leiderdorp, via 2,7% voor Leiden naar 42,5% voor Oegstgeest. In die vergelijking zijn wij naar de hoogste waarde gestegen.

De verhouding zal waarschijnlijk veranderen als het project Zwethof wordt ontwikkeld en de grond wordt verkocht.

4 Structurele exploitatieruimte

Het kengetal "Structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Daarvoor berekenen we de structurele baten verminderd met de structurele lasten en delen de uitkomst door de totale baten uit de begroting vóór bestemming. Het aldus verkregen ratiogetal zou aan moeten geven of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Een ratio van kleiner dan 0 geeft aan dat de structurele begrotingsruimte onvoldoende is. Van 0 tot 0,6% is de structurele begrotingsruimte matig en boven de 0,6% wordt de structurele begrotingsruimte als voldoende aangemerkt. De ratio Structurele exploitatieruimte is voor Zoeterwoude voldoende, te weten 0,6% in 2018. Dat wil zeggen dat een beperkt deel van onze begrotingruimte noodzakelijk is voor uitgaven die als structureel worden aangemerkt. Volgens de normering heeft Zoeterwoude dus voldoende beleidsvrijheid en een acceptabel deel "verplichte" uitgaven. Een lage waarde kan een indicatie zijn van het feit dat er al veel is bezuinigd en dat de uitgaven thans vrijwel alleen nog maar bestaan uit de minimaal verplichte uitgaven. Het kan ook een indicatie zijn van het feit dat de gemeente in het verleden zoveel verplichtingen is aangegaan, bijvoorbeeld in de vorm van kapitaallasten, dat er nu nog weinig vrijheid aanwezig is in de begroting. Toch is ook hier een relativering op zijn plaats. Structurele uitgaven zijn gedefinieerd als uitgaven die gedurende meer jaren in de begroting zijn opgenomen en daarmee dus het tegenovergestelde van incidentele uitgaven zijn. Maar dat wil nog niet zeggen dat daarin geen ombuigingen mogelijk zijn. Ook voor budgetten die meerjarig in de begroting zijn opgenomen is vaak beleidsvrijheid aanwezig.

5 Woonlasten meerpersoonshuishouden

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. Het kengetal "Lokale lasten" wordt berekend aan de hand van het gemiddeld OZB-tarief. Een hoog gemiddeld OZB-tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan in hoeverre de gemeente al gebruik heeft moeten maken van deze optie en dus ook beperkt is in het verkrijgen van eventueel extra inkomsten uit deze belasting. Omdat er geen wettelijke begrenzing aan het tarief en de stijging van de OZB is gesteld, wordt de belastingdruk vergeleken met de norm voor

---

zogenaamde artikel 12-gemeenten. Deze norm ligt op 120% van het gewogen landelijk gemiddelde OZB-tarief. Daarnaast spelen ook het rioolrecht en de afvalstoffenheffing een rol bij het bepalen van de woonlasten. Het kengetal wordt gedefinieerd als de ratio tussen de totale woonlasten voor een gemiddeld gezin in het begrotingsjaar en de landelijk gemiddelde woonlasten in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar. Een ratio kleiner dan 100% wordt als voldoende beschouwd. Een ratio tussen de 100% en de 120% is matig en een ratio hoger dan 120% krijgt de aanduiding onvoldoende.

Met een score van 114,4% scoren wij dus "matig". Dat wil zeggen dat we iets boven het gemiddelde zitten ten opzichte van het landelijk beeld. Daartegenover staat wel dat wij geen gebruik maken van andere belastingen zoals hondenbelasting, parkeerbelasting, forensenbelasting etc. Deze belastingsoorten worden in dit vergelijk niet betrokken.